

Continuous Audit Deployment Model Using Risk Aggregation: A Data-Driven Approach

Maryam Khosravi¹

*Bahareh Banitalebi Dehkordi²

Hamid Reza Jafari dehkordi³

Abstract

Continuous auditing with a risk-aggregated approach is not just a choice but a strategic necessity for organizations. This method not only prevents unexpected crises, but also helps organizations increase their flexibility and resilience in today's competitive environment by providing deep insight into systematic risks. Organizations that implement this transformation in a timely manner will gain a significant competitive advantage. The goal of this research is to create a structured framework for implementing continuous and integrated auditing that, by integrating and analyzing various organizational risks, enables more effective identification and management of threats and opportunities. The present article, by adopting a pragmatic and mixed approach for the establishment model of continuous audit with the risk aggregation approach: the data-based approach has been used. This article, through the purposive sampling method and the selection of experts for the qualitative part (including university faculty members and senior auditors of companies listed on the Tehran Stock Exchange) during the years 1402 to 1404, has been used as a qualitative research sample. Then, data was collected through in-depth semi-structured interviews with 15 of these experts, the number of which was determined by the theoretical saturation method. A total of 598 initial codes were extracted from the interview texts. By coding these concepts, 54 subcategories were identified, and by classifying these categories into similar categories, 11 main categories were identified. Then, the statistical population for the quantitative part of the research was identified as 130 accountants and their demographic characteristics were presented. This statistical population was surveyed using a questionnaire to fit the research model. The results of the partial least squares technique fully confirmed the validity of the model. Then, the resulting paradigmatic model was validated using the partial least squares method and SMART PLS software. Finally, the indicators were prioritized using the DEMATEL method and fuzzy ANP.

Keywords: Continuous audit establishment, risk aggregation, data-driven approach

¹Department of Accounting, ShK.C.,Islamic Azad University, Shahrekord, Iran,

²Department of Accounting, ShK.C.,Islamic Azad University, Shahrekord, Iran, Corresponding Author,Email : Ba.banitalebidehkordi@iau.ac.ir

³Department of Accounting, ShK.C.,Islamic Azad University, Shahrekord, Iran, Email: Hamid1355@iau.ac.ir

الگوی استقرار حسابرسی مستمر با بهره‌گیری از تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد

مریم خسروی^۱بهاره بنی طالبی دهکردی^۲حمید رضا جعفری دهکردی^۳

چکیده

حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک، تنها یک انتخاب نیست بلکه یک ضرورت استراتژیک برای سازمان‌ها است. این روش نه تنها از بحران‌های غیرمنتظره جلوگیری می‌کند، بلکه با ارائه بینش عمیق از ریسک‌های سیستماتیک، به سازمان‌ها کمک می‌کند تا در محیط رقابتی امروز انعطاف‌پذیری و تاب‌آوری خود را افزایش دهند. سازمان‌هایی که این تحول را به موقع پیاده کنند، مزیت رقابتی قابل توجهی کسب خواهند کرد. هدف این پژوهش، ایجاد یک چارچوب ساختار یافته برای پیاده‌سازی حسابرسی به صورت پیوسته و یکپارچه است که با تجمیع و تحلیل ریسک‌های مختلف سازمانی، امکان شناسایی و مدیریت مؤثرتر تهدیدها و فرصت‌ها را فراهم می‌کند. مقاله حاضر، با اتخاذ رویکردی عمل‌گرایانه و رویکرد آمیخته برای الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد استفاده شده است، این مقاله، از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند و انتخاب خبرگان برای بخش کیفی (شامل اساتید هیئت علمی دانشگاه‌ها و حسابرسان ارشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) طی سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۴ استفاده شده است. سپس با مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته با ۱۵ نفر از این خبرگان به گردآوری داده‌ها اقدام شده است. تعداد ۵۹۸ کد اولیه از متن مصاحبه‌ها، استخراج شدند با کدگذاری این مفاهیم، تعداد ۵۴ مقوله فرعی شناسایی شدند و با طبقه‌بندی این مقوله‌ها، در دسته‌های مشابه، تعداد ۱۱ مقوله اصلی، شناسایی شدند. براساس مدل پژوهش، زنجیره روابط میان مقوله‌ها نشان می‌دهد که شرایط علی شامل پاسخگویی به الزامات قانونی، ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی، و... بنیان اولیه شکل‌گیری و تقویت پدیده محوری یعنی کاربرد حسابرسی مستمر را فراهم می‌کنند. پدیده محوری که در این مدل همان الگوی استقرار حسابرسی مستمر است، در تعامل با شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر قرار می‌گیرد. شرایط زمینه‌ای شامل فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته، نقش زیرساختی کلیدی در پشتیبانی از فرآیندهای حسابرسی مستمر دارند. در مقابل، شرایط مداخله‌گر همچون ریسک مالی و ریسک عملیاتی، ماهیت پویای محیط سازمانی و تهدیدات بالقوه‌ای را نشان می‌دهند که می‌توانند اجرای راهبردهای حسابرسی مستمر را محدود یا تعدیل کنند. در چنین بستری، راهبردها و اقدامات متمرکز بر ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر شکل می‌گیرند. این راهبردها نه تنها شامل سنجش اثربخشی کنترل‌های داخلی و شناسایی ناهنجاری‌ها و روندها هستند، که کیفیت فرآیندهای حسابرسی را ارتقاء می‌دهند. در مرحله نهایی، اجرای این راهبردها به پیامدهایی منجر می‌شود که از جمله آن‌ها می‌توان به بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت و کاهش ریسک اشاره کرد. این پیامدها، بازتاب مستقیم یک چرخه موفق از شناسایی الزامات و شرایط آغازین، ایجاد بستر فناوری و مدیریتی مناسب، مدیریت مؤثر ریسک‌ها و اتخاذ اقدامات حسابرسی مبتنی بر داده هستند.

کلید واژه‌ها: استقرار حسابرسی مستمر، تجمیع ریسک، رویکرد داده بنیاد

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی، گروه حسابداری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران، رایانامه: M.khosravi2867@iaiu.ac.ir

^۲ دانشیار و عضو هیات علمی، گروه حسابداری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران. نویسنده مسئول. رایانامه: Ba.banitalebidehkordi@iaiu.ac.ir

^۳ استادیار و عضو هیات علمی، گروه حسابداری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران. رایانامه: @Hamid1355 iaiu.ac.ir

۱. مقدمه

گسترش روز افزون فناوری اطلاعات به همراه سرعت فزاینده آن کلید ابعاد جوامع بشری را در پرتو خود گرفته است، نیاز به دسترسی سریع به اطلاعات دقیق و سالم، مرتبط و به هنگام، حداقل بهای تمام شده و حداکثر کارایی، گرایش به استفاده از فناوری های نوین را به عنوان یک عامل حاکم بر سازمان ها مطرح و آن ها را مجبور به همگام شدن با شرایط کرده است (مرشدی پور و همکاران، ۱۳۹۵).

ترکیب حسابرسی مستمر و مدیریت ریسک، یک چارچوب قوی برای نظارت و بهبود مستمر فرآیندهای سازمانی ایجاد می کند. با استفاده از فناوری های دیجیتال، سازمان ها می توانند ریسک ها را کاهش داده و تصمیمات بهتری اتخاذ کنند. حسابرسی مستمر به عنوان یک رویکرد پیشرفته در حرفه حسابرسی، در سال ۲۰۲۵ شاهد تحولات قابل توجهی بوده است. با پیشرفت فناوری های دیجیتال و هوش مصنوعی، این روش حسابرسی به سطح جدیدی از کارایی و اثربخشی دست یافته است (پیلا^۱ و همکاران، ۲۰۲۳).

الگوی حسابرسی مستمر در ایران به فرآیندی اشاره دارد که شامل چهار مرحله مکانیزه کردن روش های حسابرسی، مدل سازی داده ها و ارائه معیارها، تحلیل داده ها و گزارشگری است. این الگو برخلاف حسابرسی سنتی که به صورت دوره ای و با نمونه گیری انجام می شود، به صورت همزمان و مستمر کنترل های داخلی و معاملات را بررسی می کند. این باعث افزایش کارایی و دقت در فرآیند حسابرسی می شود و امکان شناسایی نقاط ضعف و معاملات غیرعادی را به صورت زنده فراهم می آورد (واسارهای^۲ و همکاران، ۲۰۱۰).

حسابرسی مبتنی بر ریسک در ایران رویکرد غالبی است که برای مقابله با فساد و شکست های تجاری به کار گرفته می شود. این رویکرد با شناسایی ریسک های سازمان و ارتباط دادن آن ها با اهداف تجاری، باعث تدوین برنامه های کاهش ریسک دقیق تر و کارآمدتر می شود. عواملی مانند تجربه حسابرس داخلی، سیستم کنترل داخلی، سیستم مدیریت ریسک، حجم فعالیت حسابرس داخلی و کمیته حسابرسی نقش مهمی در اجرای این نوع حسابرسی دارند که به افزایش کارایی و اثربخشی حسابرسی و کاهش زمان صرف شده توسط تیم حسابرسی منجر می شوند. (حبیبی و همکاران، ۱۳۹۸).

¹ Pilla

² Vasarhaly

چشم‌انداز فعلی حسابرسی مستمر در ایران نشان دهنده تغییر به سمت شیوه‌های مدرن‌تر است، اما رویکردهای سنتی هنوز غالب هستند. بسیاری از سازمان‌ها در حال درک مزایای حسابرسی مستمر و تجمیع ریسک هستند، اما اجرای آن همچنان یک چالش است. همزمان با شروع به کارگیری این روش‌های نوآورانه توسط شرکت‌ها، گام بعدی شامل بررسی چگونگی پیاده‌سازی مؤثر تجمیع ریسک در چارچوب حسابرسی مستمر است. درک این فرآیند پیاده‌سازی برای به حداکثر رساندن مزایای بالقوه این شیوه‌ها در شرایط ایران بسیار مهم است. در تحقیقات جدید در ایران نیز نشان داده شده است که سهولت استفاده از سیستم حسابرسی مستمر، ارتقای عملکرد شغلی حسابرسان داخلی و اثر اجتماعی مثبت بر گرایش به استفاده از سیستم برنامه‌ریزی ریسک حسابرسی تأثیرگذار است، هرچند حمایت سازمان از استقرار سیستم حسابرسی مستمر تأثیر معناداری نداشته است. این مسائل نشان‌دهنده روند رو به رشد استفاده از حسابرسی مستمر در کنار مدیریت ریسک در شرکت‌های ایرانی است (ربیعی و همکاران، ۱۴۰۱).

بنابراین، می‌توان گفت الگوی حسابرسی مستمر در ایران به عنوان فرآیندی کارآمد و به‌روز شناخته شده که با تمرکز بر تحلیل داده‌ها و مکانیزه کردن روش‌های حسابرسی، به مدیریت بهتر ریسک‌های سازمانی کمک می‌کند و اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک را تسهیل می‌کند (جبری و همکاران، ۱۳۹۶). بر این اساس پرسش محوری تحقیق بدین گونه طراحی گردید: الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد چگونه است؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

ارتباط مفهومی حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک و رابطه تئوریک آن‌ها

هر دو مفهوم حسابرسی مستمر و رویکرد تجمیع ریسک در چارچوب حاکمیت شرکتی مدرن و مدیریت ریسک یکپارچه قرار می‌گیرند. در ادامه ارتباط آن‌ها را به صورت ساختار یافته بیان می‌گردد:

ارتباط تئوریک حسابرسی مستمر و تجمیع ریسک از طریق تئوری نمایندگی^۱ اشاره به این موضوع دارد که حسابرسی مستمر با کاهش اطلاعات نامتقارن بین مدیران و سهامداران، از مخاطرات اخلاقی جلوگیری می‌کند. تجمیع ریسک با آشکارسازی ریسک‌های پنهان، هزینه‌های نمایندگی را کاهش می‌دهد (جنسن،^۲ و

¹ Agency Theory

² Jensen

همکاران، ۱۹۷۶). همچنین تئوری هزینه معاملات^۱ با رویکرد کاهش هزینه های پایش و هزینه های اعتبارسنجی، کارایی سازمان را افزایش می دهند (جنسن، و همکاران). حسابرسی مستمر و تجمیع ریسک، دو روی یک سکه در مدیریت ریسک عصر دیجیتال هستند که حسابرسی مستمر، داده های ریز تراکشی را برای نظارت عملیاتی فراهم می کند و تجمیع ریسک این داده ها را به بینش استراتژیک تبدیل می نماید. پیوند تئوریک حسابرسی مستمر و تجمیع ریسک هر دو بر پایه کاهش عدم قطعیت (طبق تئوری تصمیم گیری) و افزایش شفافیت (طبق تئوری حاکمیت شرکتی) استوار هستند. این ادغام، تحولی پارادایمی از حسابرسی واکنشی به حسابرسی پیش بینانه ایجاد کرده است (رئسی و همکاران، ۱۴۰۰). از نظر تئوریک، حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک بر پایه مدلی است که عوامل پیش بین مختلفی مانند ریسک مالی، فرهنگ حسابرسی مستمر، فناوری حسابرسی، ریسک عملیاتی، حسابرسی منظم و بهبود تصمیم گیری ریسک را در بر می گیرد و این عوامل به صورت ساختاریافته در مدل های تحلیلی مانند مدل سازی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار می گیرند. بنابراین، رابطه تئوریک بین حسابرسی مستمر و رویکرد تجمیع ریسک بر اساس یک چارچوب مفهومی است که در آن حسابرسی مستمر به عنوان ابزاری برای ارزیابی مداوم و کلی ریسک ها و کنترل ها با هدف افزایش اثربخشی و کیفیت حسابرسی تعریف می شود و این فرآیند مبتنی بر فناوری های نوین و تحلیل های ریسک به روز است (مایکل^۲ و همکاران، ۲۰۲۰).

حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک بر پایه مدلی است که عوامل پیش بین مختلفی مانند ریسک مالی، فرهنگ حسابرسی مستمر، فناوری حسابرسی، ریسک عملیاتی، حسابرسی منظم و بهبود تصمیم گیری ریسک را در بر می گیرد و این عوامل به صورت ساختاریافته در مدل های تحلیلی مانند مدل سازی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار می گیرند. بنابراین، رابطه تئوریک بین حسابرسی مستمر و رویکرد تجمیع ریسک بر اساس یک چارچوب مفهومی است که در آن حسابرسی مستمر به عنوان ابزاری برای ارزیابی مداوم و کلی ریسک ها و کنترل ها با هدف افزایش اثربخشی و کیفیت حسابرسی تعریف می شود و این فرآیند مبتنی بر فناوری های نوین و تحلیل های ریسک به روز است (مایکل^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

¹ Transaction Cost Economics

² Mycel

³ Mycel

حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک در ایران

رویکرد تجمیع ریسک و ارتباط آن با حسابرسی مستمر در ایران، با توجه به شرایط خاص اقتصادی و نظارتی، اجرای این رویکرد با چالش‌های متعددی روبرو است. از سوی دیگر، حسابرسی به عنوان یک ابزار نظارتی مهم، نقش حیاتی در مدیریت ریسک ایفا می‌کند. این چالش‌ها شامل وابستگی به ارزیابی‌های ذهنی، عدم توجه کافی به عوامل مالی، شرایط نامناسب اقتصادی، ضعف بین‌المللی و عدم وجود چارچوب نظارتی مشخص هستند. از سوی دیگر، حسابرسی می‌تواند با ارائه ارزیابی مستقل و شفاف، به کاهش ریسک‌های ناشی از این چالش‌ها کمک می‌کند. برای بهبود اثر بخشی رویکرد تجمیع ریسک در ایران، لازم است چارچوب نظارتی تقویت شود، آموزش‌های تخصصی ارائه گردد و همکاری بین حساب‌رسان و مدیران ریسک افزایش یابد (باکر^۱، ۲۰۰۹).

هنگامی که حسابرسی مستمر به یک رویه استاندارد تبدیل می‌شود، سازمان‌ها را تشویق می‌کند تا سوابق دقیق را حفظ کرده و اطلاعات را به صورت آشکار افشا کنند. این امر نه تنها اعتماد ذینفعان را ایجاد می‌کند، بلکه یکپارچگی کلی گزارشگری مالی در کشور را نیز افزایش می‌دهد. این گام‌ها نه تنها انطباق و کارایی عملیاتی را بهبود می‌بخشند، بلکه شفافیت مالی بیشتری را نیز ارتقا می‌دهند و در نهایت به نفع کل چشم‌انداز اقتصادی کشور خواهند بود (رئیزی و همکاران، ۱۴۰۰).

وضعیت فعلی اجرای حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک در ایران در حوزه کاربرد در صنایع مالی، بانک‌ها و موسسات اعتباری با توجه به دستورالعمل‌های بانک مرکزی، بانک‌ها از سیستم‌های نرم‌افزاری برای پایش تجمیع ریسک‌های اعتباری و بازار استفاده می‌کنند. محاسبه سرمایه مورد نیاز با توابع مفصل برای ریسک‌های تجمیع شده در حال گسترش است (مرزبان و همکاران ۱۳۹۹). همچنین در حوزه شرکت‌های بورسی، سازمان بورس اوراق بهادار تهران در دستورالعمل کنترل‌های داخلی (۱۳۹۱)، استفاده از حسابرسی مستمر را برای مدیریت ریسک‌های ترکیبی توصیه کرده است.

حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک در ایران در مرحله گذار از پژوهش‌های دانشگاهی به کاربرد عملی قرار دارد. با وجود چالش‌های جدی در زیرساخت فناوری و منابع انسانی، نمونه‌های موفق در بخش بانکی و صنایع بزرگ نشان می‌دهد این رویکرد پتانسیل بالایی برای بهبود شفافیت مالی و کاهش زیان‌های غیرمنتظره دارد. موفقیت نهایی حسابرسی مستمر منوط به تدوین استانداردهای ملی توسط نهادهای

¹ Baker

نظارتی، سرمایه‌گذاری در توسعه نرم افزارهای بومی و تحول فرهنگی در پذیرش روش‌های مبتنی بر داده دارد. این تحول نه تنها کیفیت حسابرسی سوق خواهد داد (مرادی و همکاران، ۱۴۰۲).

۳. تحقیقات تجربی

فنگ و ژانوی (۲۰۲۵)، در پژوهشی با عنوان تخصص فناوری اطلاعات کمیته حسابرسی و تأثیر آن بر افشای ریسک امنیت سایبری پرداختند. این پژوهش به بررسی تأثیر تخصص فناوری اطلاعات کمیته حسابرسی بر افشای ریسک امنیت سایبری شرکت‌ها در مواجهه با افزایش پیچیدگی و فراوانی حملات سایبری در بورس چین در سال ۲۰۲۵ می‌پردازد. این مطالعه از نظر روش توصیفی-تحلیلی است. نتایج نشان می‌دهد که تخصص فناوری اطلاعات کمیته‌های حسابرسی، افشای ریسک‌های امنیت سایبری را به طور قابل توجهی بهبود می‌بخشد. این تأثیر در شرکت‌هایی با گزارشگری مالی کمتر شفاف، شرکت‌هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف‌تر و شرکت‌هایی با عدم تقارن اطلاعاتی کمتر، برجسته‌تر است. علاوه بر این، سطح پذیرش هوش مصنوعی، کیفیت کنترل‌های داخلی و کیفیت افشای اطلاعات، کانال‌های تأثیرگذار بالقوه‌ای هستند.

واسارهللی و وانگ (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان کاربرد روش حسابرسی و حسابرسی مستمر: یک مورد تدارکات دارویی دولتی در سال ۲۰۲۴ در کشور برزیل پرداختند. روش حسابرسی مستمر توسط بسیاری از شرکت‌های دولتی و خصوصی برای نظارت فعال بر معاملات و تشخیص ناهنجاری‌های احتمالی اتخاذ شده در مقایسه با اتخاذ روش‌ها در بخش خصوصی، پیاده‌سازی حسابرسی مستمر و نظارت بر تحلیل‌های تدارکات دولتی محدود است. این مطالعه، روش نظارت و حسابرسی مستمر را بر داده‌های تدارکات دارویی در کشور برزیل را از طریق بررسی ادبیات و مصاحبه اعمال می‌کند و هدف آن کمک به حساب‌رسان داخلی در شناسایی استثنائات و ناهنجاری‌ها در تدارکات برای بررسی بیشتر است. این مطالعه با معرفی مقایسه داده‌های بیرونی، فرصت‌های مدیریت هزینه بیشتری را فراهم می‌کند.

حسینی و همکاران (۱۴۰۴)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی حسابرسی مستمر و ریسک حسابرسی؛ رویکردی نوین در حسابرسی در سال ۱۴۰۴ پرداختند. این پژوهش با استفاده از رویکردی تحلیل-توصیفی؛ نقش حسابرسی مستمر در مدیریت یکپارچه ریسک و بهبود تصمیم‌گیری مالی بررسی شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که ادغام حسابرسی مستمر و ریسک حسابرسی منجر به افزایش قابلیت اطمینان اطلاعات مالی؛ کاهش ریسک‌های عملیاتی و بهبود کنترل‌های داخلی می‌شود.

اکرمی مقدم و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی توسعه و ترکیب حسابرسی مستمر با یک رویکرد کیفی در سال ۱۴۰۳ پرداختند. بر اساس رویکرد کیفی و روش مطالعه موردی پدیدارشناسانه به منظور

تعیین عوامل موثر برای توسعه حسابرسی مستمر با روش مصاحبه نیمه ساختارمند و پرسشنامه نیمه باز با رویکرد نمونه گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری، نظر متخصص (حسابداران و حسابرسان و اساتید راهنما و مشاور) گردآوری شد. داده های به دست آمده از طریق نرم افزار N-Vivo از طریق فن تحلیل مضمون تجزیه و تحلیل گردید بر اساس نتایج پژوهش، عوامل موثر بر توسعه حسابرسی مستمر دارای ۷ مضمون سازمان دهنده سطح اول یا ابعاد اصلی تحت عنوان عوامل سازمانی، توسعه فرایند حسابرسی، توسعه کنترل داخلی، ویژگی های فردی حسابرس، عوامل محیطی، عوامل قانونی و مقرراتی، عوامل مرتبط با ذی نفعان و ۵۷ مضمون پایه می باشد.

بنائی و طائی (۱۴۰۳)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ریسک حسابرسی بر ریسک مالی و ریسک مالیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر ریسک حسابرسی بر ریسک مالی و ریسک مالیاتی است. با استفاده از داده های ۱۰۸۹ سال-شرکت در فاصله ۱۳۹۳-۱۴۰۱ و با استفاده از نمونه گیری هدفمند و رگرسیون چندگانه، نتایج پژوهش نشان داد از شاخص های ریسک حسابرسی، دوره جستجوی حسابرس و احتمال خرید اظهارنظر حسابرس سبب کاهش تغییر نقدینگی (تغییر کاهشی در نسبت نقدینگی نسبت به سال قبل) و سبب افزایش درجه بحران مالی (تغییر افزایشی در بحران مالی نسبت به سال قبل) شده است، ولی حق الزحمه حسابرسی بر تغییر بحران مالی نسبت به سال قبل تأثیر منفی ولی بر تغییر در نسبت نقدینگی نسبت به سال قبل بی تأثیر است. همچنین از بین شاخص های ریسک حسابرسی، دوره جستجوی حسابرس و احتمال خرید اظهارنظر سبب افزایش ریسک مالیاتی (نوسان نرخ مؤثر مالیاتی و اختلاف مالیاتی) شده و متغیر حق الزحمه حسابرسی تأثیر منفی معنی داری بر ریسک مالیاتی (نوسان نرخ مؤثر مالیاتی و اختلاف مالیاتی) دارد.

۴. روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از روش تحقیق کیفی داده بنیاد یا گراند تئوری انجام شده است. روش گراند تئوری روشی برای تعیین، تحلیل و بیان مقوله های اصلی پدیده مورد مطالعه است. این روش داده های کیفی را سازماندهی و در قالب جزئیات توصیف می نماید. برای تحلیل کیفی از نرم افزار MAXQDA استفاده شده است. جهت تحلیل به روش گراند تئوری از رویکرد استراوس و کوربین در سال ۱۹۹۸ استفاده شده است. این نوع تحلیل طی ۳ نوع کدگذاری انجام می شود. کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی یا انتخابی (استراوس و کوربین، ۱۹۹۸).

۵. یافته‌های پژوهش

تحلیل کیفی

ویژگی جمعیت‌شناختی خبرگان

یافته‌های حاصل از بررسی بخش کیفی این پژوهش نشان داد براساس تبیین وضعیت جنسیت، خبرگان متشکل از ۴ زن و ۱۱ مرد است. همچنین، از نظر سطح تحصیلات، همه مشارکت‌کنندگان دارای مدرک دکترا هستند. همچنین از حیث حوزه تخصصی علمی نیز، ۱۰ نفر از کنشگران بخش کیفی در حوزه حسابرسی و ۵ نفر نیز در زمینه مدیریت مالی تخصص مطابق جدول شماره ۱ را دارند. بنابراین می‌توان دریافت داده‌های جمع‌آوری شده امکان شناسایی مقوله‌هایی که بتواند از حیث نظری در سطح مطلوبی قرار داشته باشد را امکان‌پذیر می‌کند.

جدول شماره ۱ ویژگی جمعیت‌شناسی خبرگان

محل فعالیت	حوزه تخصصی	سابقه شغلی	مدرک تحصیلی	سن	جنسیت	مورد
استادیار دانشگاه	حسابرسی	۱۱سال	دکتری	۴۱سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۱
استادیار دانشگاه	حسابرسی	۱۵سال	دکتری	۴۵سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۲
استاد دانشگاه	مدیریت مالی	۱۴سال	دکتری	۴۶سال	زن	مصاحبه شونده شماره ۳
استاد دانشگاه	حسابرسی	۱۶سال	دکتری	۳۸سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۴
استادیار دانشگاه	حسابرسی	۱۲سال	دکتری	۴۷سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۵
استادیار دانشگاه	مدیریت مالی	۱۱سال	دکتری	۴۲سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۶
استادیار دانشگاه	مدیریت مالی	۱۶سال	دکتری	۳۸سال	زن	مصاحبه شونده شماره ۷
استادیار دانشگاه	مدیریت مالی	۱۲سال	دکتری	۳۹سال	زن	مصاحبه شونده شماره ۸
استادیار دانشگاه	حسابرسی	۱۶سال	دکتری	۳۸سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۹
استادیار دانشگاه	مدیریت مالی	۱۴سال	دکتری	۳۹سال	زن	مصاحبه شونده شماره ۱۰
حسابرس شرکت	حسابرسی	۱۷سال	دکتری	۴۴سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۱۱
حسابرس شرکت	حسابرسی	۱۶سال	دکتری	۴۸سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۱۲
حسابرس شرکت	حسابرسی	۱۶سال	دکتری	۴۶سال	مرد	مصاحبه شونده شماره ۱۳

مصاحبه شونده شماره ۱۴	مرد	۴۸ سال	دکتری	۱۸ سال	حسابرسی	حسابرس شرکت
مصاحبه شونده شماره ۱۵	مرد	۴۹ سال	دکتری	۱۹ سال	حسابرسی	حسابرس شرکت

کدگذاری داده‌ها در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد^۱

یکی از مهم‌ترین استراتژی‌های پژوهش کیفی، نظریه‌پردازی داده‌بنیاد است. نظریه‌پردازی داده‌بنیاد یک روش‌شناسی «استقرائی» کشف نظریه است، که این امکان را برای پژوهشگر فراهم می‌آورد تا گزارشی نظری از «ویژگی‌های عمومی موضوع» پرورش دهد، درحالی که به‌طور همزمان، پایه‌این گزارش را در مشاهدات تجربی داده‌ها محکم می‌سازد. استراوس و کوربین در سال ۱۹۹۸ با تدوین روال‌های کتاب «کشف نظریه‌داده‌بنیاد»، سه‌فن کدگذاری پیشنهاد دادند: کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی (استراوس و کوربین، ۲، ۱۹۹۸). در پژوهش حاضر، به پیاده‌سازی کدگذاری‌های مذکور مطابق با جدول شماره ۲ پرداخته می‌شود.

جدول شماره ۲ عامل و زیر عامل‌های استخراج شده از مقالات فارسی و لاتین منتخب

ردیف	عنوان پژوهش	نویسنده	سال	زیر عامل	عامل
پیشینه خارجی					
۱	حسابرسی مستمر در بخش دولتی و بانک‌های مرکزی: چارچوبی برای مقابله با چالش‌های اجرایی	سالواتور و انزو	۲۰۲۳	تعهد به زمان انجام حسابرسی قابلیت کنترل ریسک کیفیت شناسایی ریسک	فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی بهبود تصمیم‌گیری ریسک

¹ Ground Theory

² Strauss & Corbin

۲	بکارگیری ابزارهای فناورانه در پروژه‌های حسابرسی مستمر	آندرادو و همکاران	۲۰۲۳	رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی وجود زیر ساخت های فناوری اطلاعات مناسب استفاده از فناوری برای نوآوری و ارتقای کیفیت حسابرسی	فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی
۳	حسابرسی مستمر: اجرا و کنترل اجرای وظایف حسابرسی مبتنی بر فناوری اطلاعات	باروس و مارکز	۲۰۲۲	رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری قابلیت اندازه گیری ریسک کیفیت شناسایی ریسک	فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی بهبود تصمیم گیری ریسک
۴	تضمین مستمر برای تحول دیجیتالی حسابرسی داخلی	باروس و مارکز	۲۰۲۲	مشارکت ذینفعان در فرآیند حسابرسی میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری وجود زیر ساخت های فناوری اطلاعات مناسب	فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی
۵	بررسی نظام‌مند ادبیات حسابرسی مستمر، به بررسی چگونگی اجرای حسابرسی های مستمر در عصر توسعه سریع فناوری اطلاعات در طول انقلاب صنعتی چهارم	ظهیره و همکاران	۲۰۲۲	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری مهارت و تخصص کارکنان در استفاده از فناوری حسابرسی استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی	فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی حسابرسی منظم
۶	عوامل موثر در پیاده سازی حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک در	لوییز و همکاران	۲۰۲۱	مشارکت ذینفعان در فرآیند حسابرسی	فرهنگ حسابرسی مستمر حسابرسی منظم ریسک مالی

ریسک عملیاتی بهبود تصمیم‌گیری ریسک	میزان به کارگیری یافته‌های حسابرسی در تصمیم‌گیری استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی احتمال وقوع ریسک اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی کیفیت نظارت بر ریسک			کشور آمریکا از منظر خبرگان	
فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی ریسک عملیاتی	تعهد به زمان انجام حسابرسی ارزش در معرض خطر هزینه‌های مرتبط با ریسک عملیاتی رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی	۲۰۲۱	لی و نگوین	اجرای رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک در مؤسسات حسابرسی در کشور ویتنام	۷
فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی بهبود تصمیم‌گیری ریسک	میزان به کارگیری یافته‌های حسابرسی در تصمیم‌گیری قابلیت کنترل ریسک کیفیت نظارت بر ریسک	۲۰۲۰	اولریش و همکاران	حسابرسی مستمر و برنامه‌ریزی حسابرسی مبتنی بر ریسک	۸
فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی ریسک عملیاتی بهبود تصمیم‌گیری ریسک	میزان به کارگیری یافته‌های حسابرسی در تصمیم‌گیری وجود زیر ساخت‌های فناوری اطلاعات مناسب اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی تناسب پاسخ‌های ریسک	۲۰۲۰	الترانه و همکاران	وسعت ارتباط حسابرس خارجی بر کار حسابرس داخلی تحت حسابرسی مستمر سیستم‌های برنامه‌ریزی منابع سازمانی؛ مورد اردن	۹
حسابرسی منظم ریسک مالی ریسک عملیاتی بهبود تصمیم‌گیری ریسک	استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی مستندسازی یافته‌ها و گزارش دهی جامع و شفاف قابلیت کنترل ریسک	۲۰۲۰	لوییز و همکاران	مطالعه تطبیقی بین عوامل موثر در پیاده سازی حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک با	۱۰

	تراکم و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی کیفیت نظارت بر ریسک			استانداردهای بین المللی حسابرسی	
فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی ریسک عملیاتی	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری مهارت و تخصص کارکنان در استفاده از فناوری حسابرسی اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی	۲۰۱۹	ایلو ریچ و همکاران	بررسی ارتباط بین عوامل موثر بر حسابرسی مستمر و اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک	۱۱
فرهنگ حسابرسی مستمر حسابرسی منظم ریسک عملیاتی	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی تعداد و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی	۲۰۱۷	زین العابدین	بررسی ارتباط بین کمیته حسابرسی و مدیریت ریسک سیستم	۱۲

ردیف	عنوان پژوهش	نویسنده	سال	زیر عامل	عامل
پیشینه داخلی					
۱	بررسی توسعه و ترکیب حسابرسی مستمر با یک رویکرد کیفی	اکرمی مقدم و همکاران	۱۴۰۳	مشارکت ذینفعان در فرآیند حسابرسی استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی	فرهنگ حسابرسی مستمر حسابرسی منظم فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک عملیاتی
۲	بررسی ارتباط انحراف توجه سهامداران	واعظ و عابدی	۱۴۰۲	کیفیت شناسایی ریسک وجود زیر ساخت های فناوری تعداد	بهبود تصمیم گیری ریسک ریسک عملیاتی

	و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی			نهادی و ریسک حسابرسی حاضر	
فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری ارزش در معرض خطر تعهد به زمان انجام حسابرسی	۱۴۰۲	عالی پور و زنگنه	مطالعه ترویجی انجام شده از تجزیه و تحلیل چالش های اجرایی هنگام اجرای سیستم های حسابرسی مستمر و شناسایی راه حل آن ها	۳
فناوری حسابرسی بهبود تصمیم گیری ریسک	استفاده از فناوری برای نوآوری و ارتقای کیفیت حسابرسی وجود زیر ساخت های فناوری اطلاعات مناسب کیفیت شناسایی ریسک	۱۴۰۰	جلالی و سلیم	تبیین رویکرد حسابرسی مستمر از منظر دانشی	۴
فرهنگ حسابرسی مستمر ریسک مالی بهبود تصمیم گیری ریسک	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری قابلیت کنترل ریسک کیفیت نظارت بر ریسک	۱۳۹۹	فریمانی و همکاران	بررسی تجربه حسابرس داخلی، باز بینی کمیته حسابرسی و صلاحیت کمیته حسابرسی با پیاده سازی حسابرسی مبتنی بر ریسک	۵
فناوری حسابرسی ریسک عملیاتی حسابرسی منظم	وجود زیر ساخت های فناوری اطلاعات مناسب اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی مستند سازی یافته ها و گزارش دهی جامع و شفاف	۱۳۹۹	عسگری و همکاران	بررسی شواهد حسابرسی و مدل سازی ریسک حسابرسی با استفاده از برنامه ریزی مبتنی بر هدف	۶

۷	به بررسی تاثیر کارایی موسسات حسابرسی بر اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک اثر بخش	یزدانیان و دستگیر	۱۳۹۸	استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی مستند سازی یافته ها و گزارش دهی جامع و شفاف قابلیت کنترل ریسک کیفیت نظارت بر ریسک	حسابرسی منظم ریسک مالی بهبود تصمیم گیری ریسک
۸	به بررسی امکان سنجی استقرار نظام حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک و شناسایی متغیرهای مربوطه به آن در دانشگاه آزاد	پورسعید و محمدی پور	۱۳۹۸	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری مهارت و تخصص کارکنان در استفاده از فناوری حسابرسی اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی استفاده از فناوری برای نوآوری و ارتقای کیفیت حسابرسی ثبت پیامد رویداد ریسک	فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی ریسک عملیاتی ریسک مالی
۹	به شناسایی راهکارهای موجود در مسیر پیاده سازی رویکرد حسابرسی مستمر یکپارچه از منظر دانشی	کردلر و آخوندی	۱۳۹۷	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده از ابزار و روش مناسب حسابرسی کیفیت شناسایی ریسک	فرهنگ حسابرسی مستمر حسابرسی منظم بهبود تصمیم گیری ریسک
۱۰	به بررسی میزان آگاهی و بکار گیری حسابرسی مستمر توسط مدیران حسابرسی داخلی	رحیمیان و میر عباسی	۱۳۹۶	میزان به کارگیری یافته های حسابرسی در تصمیم گیری وجود زیر ساخت های فناوری اطلاعات مناسب مستند سازی یافته ها و گزارش دهی جامع و شفاف	فرهنگ حسابرسی مستمر فناوری حسابرسی حسابرسی منظم
۱۱	به بررسی راه کارهای رفع موانع حسابرسی مبتنی بر ریسک	اکرمی مقدم	۱۳۹۵	مهارت و تخصص کارکنان در استفاده از فناوری حسابرسی کیفیت شناسایی ریسک	فناوری حسابرسی بهبود تصمیم گیری ریسک ریسک عملیاتی

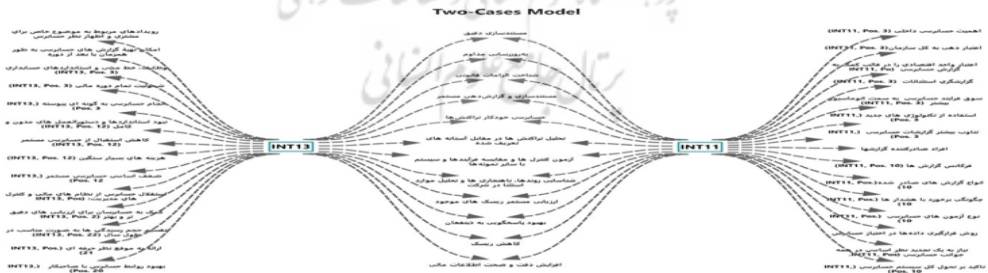
ریسک مالی	اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی قابلیت اندازه گیری ریسک			اظهار می دارد محاسبات پیچیده در محاسبه سطوح مختلف خطر حسابرسی

کدگذاری باز

این مرحله شامل دسته‌بندی کدهای مختلف در قالب مضامین بالقوه و مرتب کردن همه خلاصه داده‌های کدگذاری شده در قالب مضامین مشخص شده است. در واقع پژوهشگر، تحلیل کدهای خود را شروع کرده و در نظر می‌گیرد که چگونه کدهای مختلف می‌توانند برای ایجاد یک مضامین کلی ترکیب شوند. در این مرحله، با غربالگری، حذف کدهای تکراری و یکپارچه نمودن کدهای هم‌معنی، شاخص‌های استخراج شده از متون مصاحبه‌ها مقوله‌بندی می‌شوند.

دستیابی به اشباع نظری

براساس خروجی نرم‌افزار MAXQDA، مطابق شکل شماره ۱ به اشباع نظری دست یافته شد:

شکل شماره ۱ دستیابی به اشباع نظری

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری دومین مرحله تجزیه و تحلیل در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد است. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولید شده در مرحله کدگذاری باز است. در این مرحله، با غربالگری، حذف کدهای

تکراری و یکپارچه نمودن کدهای هم‌معنی، شاخص‌های استخراج شده از متون مصاحبه‌ها مقوله‌بندی می‌شوند. ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در شش عنوان می‌تواند تحقق داشته باشد که عبارتند از شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها و اقدامات، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای و پیامدها (استراوس و کوربین، ۱۹۹۸). لذا از کلیه شاخص‌های به دست آمده از مرحله کدگذاری باز، در این مرحله به تعیین مقوله‌ها پرداخته شده و ۱۱ مقوله اصلی و تعداد ۵۴ مقوله فرعی مطابق با جدول شماره ۳ حاصل گردید. در ادامه، موارد مذکور در جداول جداگانه ارائه گردیده است.

جدول شماره ۳ خلاصه نتایج کدگذاری محوری

کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری گزینشی
۱. شناخت الزامات قانونی	پاسخگویی به الزامات قانونی	شرایط علی
۲. ارتباط مستقیم با نهادهای نظارتی		
۳. مستندسازی دقیق گزارش‌های شرکت		
۴. مطابقت با قوانین مالیاتی		
۵. شناسایی زود هنگام خطاها و تقلب‌ها	ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی	
۶. توجه به زمان و هزینه‌های حساسی		
۷. افزایش اطمینان و شفافیت حساسی		
۸. پاسخگویی سریع به تغییرات محیطی		
۹. استاندارد حساسی عمومی	مطابقت با استانداردهای حساسی	
۱۰. استاندارد حساسی گزارشگری		
۱۱. برنامه ریزی و نظارت بر منابع انسانی		
۱۲. داشتن آگاهی مکفی از کنترل داخلی شرکت		
۱۳. رضایت ذینفعان از فرآیند حساسی‌های داخلی	فرهنگ حساسی مستمر	
۱۴. مشارکت ذینفعان در فرآیند حساسی‌های داخلی		
۱۵. میزان به کارگیری یافته‌های حساسی‌های داخلی در فرآیندهای تصمیم‌گیری		
۱۶. تعهد به زمان انجام حساسی‌های داخلی		
۱۷. ابزارهای تحلیل داده و هوش تجاری	فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته	شرایط زمینه‌ای
۱۸. استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین		
۱۹. حاکمیت داده‌ها		
۲۰. مدیریت و ذخیره‌سازی امن داده‌ها		
۲۱. پروتکل‌های دسترسی و تایید هویت		

۲۲. حسابرسی خودکار تراکنش‌ها و فرآیندها	کاربست حسابرسی مستمر	پدیده محوری
۲۳. مستندسازی و گزارش‌دهی مستمر و شفاف		
۲۴. برخورداری از یک سیستم قابل اتکا		
۲۵. دانش حسابداران در زمینه فناوری اطلاعات و اصول حسابرسی		
۲۶. ایجاد پیوند ارتباطی قابل اتکا بین شرکت و حساب‌سان		
۲۷. احتمال وقوع رویداد ریسک	ریسک مالی	شرایط مداخله‌گر
۲۸. شدت پیامد رویداد ریسک		
۲۹. قابلیت کنترل ریسک		
۳۰. قابلیت اندازه‌گیری ریسک		
۳۱. ارزش در معرض خطر	ریسک عملیاتی	
۳۲. تعداد و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی		
۳۳. هزینه‌های مرتبط با ریسک عملیاتی		
۳۴. احتمال وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی در آینده		
۳۵. اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی		
۳۶. تراکم و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی		
۳۷. ارزیابی مستمر ریسک‌های موجود	ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر	راهبردها و اقدامات
۳۸. ارائه گزارش در خصوص اثربخشی کنترل‌های داخلی		
۳۹. شناسایی روندها، ناهنجاری‌ها و تحلیل موارد استثنا در شرکت		
۴۰. ارزیابی مستمر کنترل‌ها		
۴۱. آزمون کنترل‌ها و مقایسه فرآیندها و سیستم با سایر نمونه‌ها		
۴۲. تحلیل تراکنش‌ها در مقابل آستانه‌های تعریف شده		
۴۳. افزایش دقت و صحت اطلاعات مالی	بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت	
۴۴. جلوگیری از خسارات ناشی از عدم شناسایی به‌موقع تخلفات		
۴۵. بهبود فرآیندهای داخلی		
۴۶. بهبود پاسخگویی به ذینفعان		
۴۷. عملکرد براساس مقررات و استانداردها	کاهش ریسک	پیامدها
۴۸. کیفیت شناسایی ریسک		
۴۹. تصمیم‌گیری سریع‌تر و مبتنی بر داده		
۵۰. شناسایی و ارزیابی سریع ریسک‌ها		
۵۱. توسعه برنامه‌های کنترل جهت کاهش ریسک‌ها		
۵۲. تناسب پاسخ‌های ریسک		
۵۳. مستندسازی تصمیمات ریسک		
۵۴. اثربخشی نظارت بر ریسک		

کدگذاری گزینشی

پس از کدگذاری محوری باید کدگذاری گزینشی انجام شود. در این گام مقوله‌های شناسایی شده حاصل از کدگذاری محوری در ۶ مقوله مدل پارادایمی دسته‌بندی می‌شود. این مقوله‌ها شامل شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، محوری، راهبردی و پیامدها که در مدل پژوهش بیان گردیده است.

۶. مدل پژوهش

در نظریه‌پردازی بنیادی، تلفیق داده‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. در فرآیند پژوهش پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر آن‌ها نوبت به ارائه مدل، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی پژوهش می‌رسد. در ادامه هر یک از اذکان مدل به صورت مبسوط ارائه شده است:

مقوله‌های شرایط علی

شرایط علی عبارت است از علل و موجبات اصلی که پدیده مورد اکتشاف (مقوله اصلی) از آن ناشی می‌شود. براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول شماره ۴ شرایط علی شامل ۴ کد محموری و ۱۶ کد باز شامل، شناخت الزامات قانونی، ارتباط مستقیم با نهادهای نظارتی، مستندسازی دقیق گزارش‌های شرکت، مطابقت با قوانین مالیاتی، شناسایی زود هنگام خطاها و تقلب‌ها، توجه به زمان و هزینه‌های حسابرسی، افزایش اطمینان و شفافیت حسابرسی، پاسخگویی سریع به تغییرات محیطی، استاندارد حسابرسی عمومی، استاندارد حسابرسی گزارشگری، برنامه ریزی و نظارت بر منابع انسانی، داشتن آگاهی مکفی از کنترل داخلی شرکت،

کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
شرایط علی	قانونی	شناخت الزامات قانونی
		ارتباط مستقیم با نهادهای نظارتی
		مستندسازی دقیق گزارش‌های شرکت
		مطابقت با قوانین مالیاتی
	ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی	شناسایی زود هنگام خطاها و تقلب‌ها
		توجه به زمان و هزینه‌های حسابرسی

افزایش اطمینان و شفافیت حسابرسی	مطابقت با استانداردهای حسابرسی
پاسخگویی سریع به تغییرات محیطی	
استاندارد حسابرسی عمومی	
استاندارد حسابرسی گزارشگری	
برنامه ریزی و نظارت بر منابع انسانی	فرهنگ حسابرسی مستمر
داشتن آگاهی مکفی از کنترل داخلی شرکت	
رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی‌های داخلی	
مشارکت ذینفعان در فرآیند حسابرسی‌های داخلی	
میزان به‌کارگیری یافته‌های حسابرسی‌های داخلی در فرآیندهای تصمیم‌گیری	
تعهد به زمان انجام حسابرسی‌های داخلی	

رضایت ذینفعان از فرآیند حسابرسی‌های داخلی، مشارکت ذینفعان در فرآیند حسابرسی‌های داخلی، میزان به‌کارگیری یافته‌های حسابرسی‌های داخلی در فرآیندهای تصمیم‌گیری، تعهد به زمان انجام حسابرسی‌های داخلی به عنوان مقوله‌های شرایط علی در شناسایی و تبیین عوامل کلیدی موثر بر الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۲ مدل بسط داده شده شرایط علی را نشان می‌دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شرایط علی

شکل شماره ۲ مدل بسط داده شده شرایط علی

مقوله‌های شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای عبارت است از شرایطی که راهبردها و تعاملات در بستر آن منجر به پیامدها می‌گردد. براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول شماره ۵، شرایط زمینه‌ای شامل ۱ کد محوری و ۵ کد باز شامل شاخص‌های ابزارهای تحلیل داده و هوش تجاری، استفاده از الگوریتم‌های یادگیری

جدول شماره ۵ مقوله‌های شرایط زمینه‌ای

کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری گزینشی
ابزارهای تحلیل داده و هوش تجاری	فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته	شرایط زمینه‌ای
استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین		
حاکمیت داده‌ها		
مدیریت و ذخیره‌سازی امن داده‌ها		
پروتکل‌های دسترسی و تایید هویت		

ماشین، حاکمیت داده‌ها، مدیریت و ذخیره‌سازی امن داده‌ها، پروتکل‌های دسترسی و تایید هویت به عنوان مقوله‌های زمینه‌ای در الگوی استقرار حساسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۳ مدل بسط داده شده شرایط زمینه‌ای را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۳ مدل بسط داده شده شرایط زمینه‌ای

مقوله‌های پدیده محوری

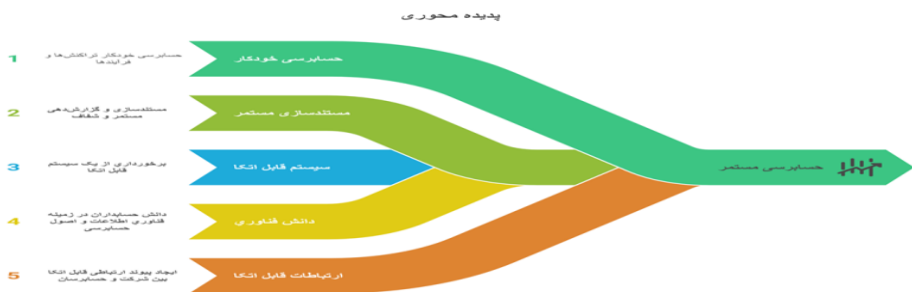
351

مهم‌ترین لازمه موفقیت این گام آن است که قبل از هر چیز با امعان نظرهای مکرر در مضامین و مقولات به دست آمده تا این جای کار، پدیده اصلی در زمینه و موقعیت موضوع پژوهش خود را کشف نماییم. براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول ۶ مقوله‌های پدیده محوری شامل ۱ کد محوری و ۵ کد باز شامل، شاخص‌های حسابرسی خودکار تراکنش‌ها و فرآیندها، مستندسازی و گزارش‌دهی مستمر و شفاف،

جدول شماره ۶ مقوله‌های پدیده محوری

کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری گزینشی
حسابرسی خودکار تراکنش‌ها و فرآیندها	کاربست حسابرسی مستمر	پدیده محوری
مستندسازی و گزارش‌دهی مستمر و شفاف		
برخورداری از یک سیستم قابل اتکا		
دانش حسابداران در زمینه فناوری اطلاعات و اصول حسابرسی		
ایجاد پیوند ارتباطی قابل اتکا بین شرکت و حسابرسان		

برخورداری از یک سیستم قابل اتکا، دانش حسابداران در زمینه فناوری اطلاعات و اصول حسابرسی، ایجاد پیوند ارتباطی قابل اتکا بین شرکت و حسابرسان به عنوان مقوله پدیده محوری در الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۴ مدل بسط داده شده پدیده محوری را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۴ مدل بسط داده شده پدیده محوری

مقوله‌های راهبردها و اقدامات

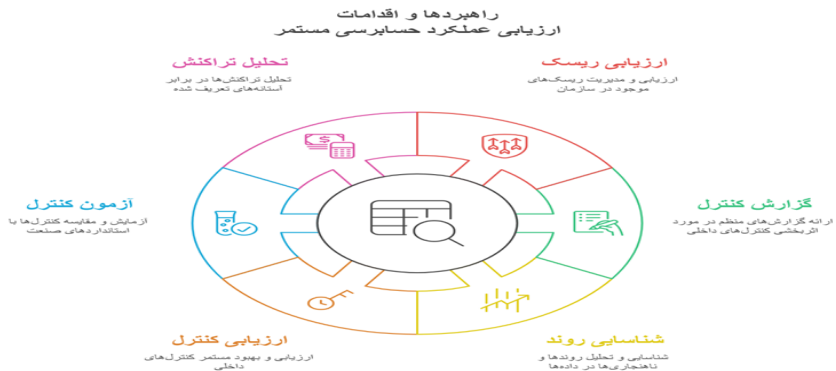
راهبردها و اقدامات عبارت است از راهبردهای رفتاری و روش‌هایی که کنشگران بر اثر موجبات علی به آن مبادرت می‌ورزند. اعمال و شیوه‌های مورد استفاده و تدابیر، ترندها و شگردهایی که به اقتضای زمینه‌ها و شرایطی که در آن قرار دارند در پیش می‌گیرند. براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول شماره ۷ مقوله‌های راهبردها و اقدامات شامل ۱ کد محوری و ۶ کد باز شامل، شاخص‌های ارزیابی مستمر ریسک‌های موجود،

جدول شماره ۷ مقوله‌های راهبردها و اقدامات

کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
راهبردها و اقدامات	ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر	ارزیابی مستمر ریسک‌های موجود
		ارائه گزارش درخصوص اثربخشی کنترل‌های داخلی
		شناسایی روندها، ناهنجاری‌ها و تحلیل موارد استثنا در شرکت
		ارزیابی مستمر کنترل‌ها
		آزمون کنترل‌ها و مقایسه فرآیندها و سیستم با سایر نمونه‌ها
		تحلیل تراکنش‌ها در مقابل آستانه‌های تعریف شده

ارائه گزارش درخصوص اثربخشی کنترل‌های داخلی، شناسایی روندها، ناهنجاری‌ها و تحلیل موارد استثنا در شرکت، ارزیابی مستمر کنترل‌ها، آزمون کنترل‌ها و مقایسه فرآیندها و سیستم با سایر نمونه‌ها، تحلیل تراکنش‌ها در مقابل آستانه‌های تعریف شده به عنوان مقوله راهبردها و اقدامات در الگوی استقرار حسابرسی

مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۵ مدل بسط داده شده راهبردها و اقدامات را نشان می دهد.

شکل شماره ۵ مدل بسط داده شده راهبردها و اقدامات

مقوله‌های شرایط مداخله‌گر

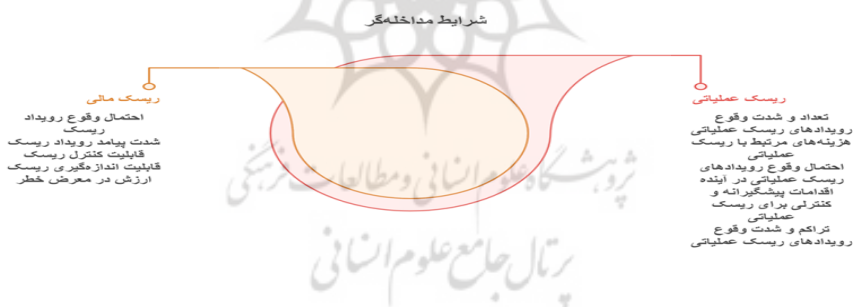
شرایط مداخله‌گر عبارت است از شرایطی که راهبردها و تعاملات اتخاذ شده را تحت الشعاع قرار داده و تعدیل می‌نماد. براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول شماره ۸ مقوله‌های شرایط مداخله‌گر شامل ۲ کد محوری و ۱۰ کد باز شامل، شاخص‌های احتمال وقوع رویداد ریسک، شدت پیامد رویداد ریسک، قابلیت کنترل ریسک، قابلیت کنترل ریسک، قابلیت اندازه‌گیری ریسک، ارزش در معرض خطر، تعداد و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی، هزینه‌های مرتبط با ریسک عملیاتی، احتمال وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی در آینده، اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی، تراکم و شدت وقوع رویدادهای

کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
	ریسک مالی	احتمال وقوع رویداد ریسک

شدت پیامد رویداد ریسک		شرایط مداخله‌گر
قابلیت کنترل ریسک		
قابلیت اندازه‌گیری ریسک		
ارزش در معرض خطر		
تعداد و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی	ریسک عملیاتی	
هزینه‌های مرتبط با ریسک عملیاتی		
احتمال وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی در آینده		
اقدامات پیشگیرانه و کنترلی برای ریسک عملیاتی		
تراکم و شدت وقوع رویدادهای ریسک عملیاتی		

جدول شماره ۸ مقوله‌های شرایط مداخله‌گر

ریسک عملیاتی، به عنوان مقوله شرایط مداخله‌گر در الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۶ مدل بسط داده شده شرایط مداخله‌گر را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۶ مدل بسط داده شده شرایط مداخله‌گر

مقوله‌های پیامدها

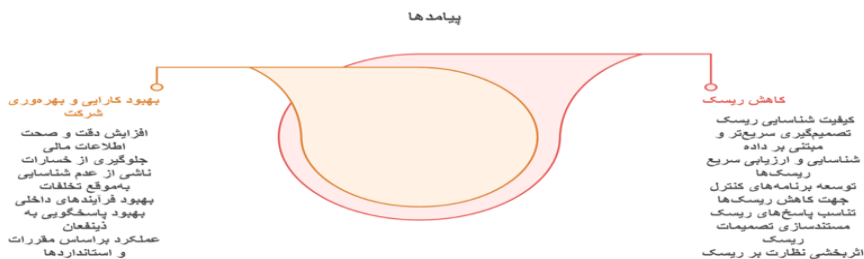
در نهایت، دستاورد پژوهش حاضر و نیز مجموع موجبات علی و راهبردهای اتخاذ شده، آثار و پیامدهایی را در پی دارد که براساس نتایج کدگذاری ثانویه پژوهش نشان داده شده در جدول شماره ۹ مقوله‌های پیامدها شامل ۲ کد محوری و ۱۲ کد باز شامل، شاخص‌های افزایش دقت و صحت اطلاعات مالی، جلوگیری از خسارات ناشی از عدم شناسایی به‌موقع تخلفات، بهبود فرآیندهای داخلی، بهبود پاسخگویی به ذینفعان،

عملکرد براساس مقررات و استانداردها، کیفیت شناسایی ریسک، تصمیم‌گیری سریع‌تر و مبتنی بر داده، شناسایی و ارزیابی سریع ریسک‌ها، توسعه برنامه‌های کنترل جهت کاهش ریسک‌ها، تناسب پاسخ‌های ریسک،

جدول شماره ۹ مقوله‌های پیامدها

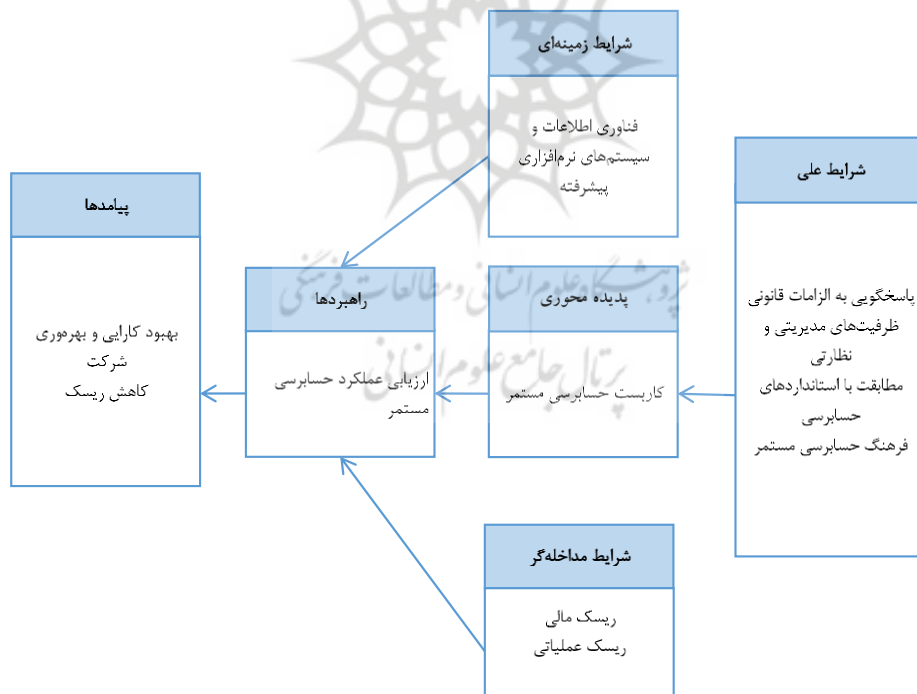
کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری گزینشی
افزایش دقت و صحت اطلاعات مالی	بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت	پیامدها
جلوگیری از خسارات ناشی از عدم شناسایی به‌موقع تخلفات		
بهبود فرآیندهای داخلی		
بهبود پاسخگویی به ذینفعان		
عملکرد براساس مقررات و استانداردها	کاهش ریسک	
کیفیت شناسایی ریسک		
تصمیم‌گیری سریع‌تر و مبتنی بر داده		
شناسایی و ارزیابی سریع ریسک‌ها		
توسعه برنامه‌های کنترل جهت کاهش ریسک‌ها		
تناسب پاسخ‌های ریسک		
مستندسازی تصمیمات ریسک		
اثربخشی نظارت بر ریسک		

مستندسازی تصمیمات ریسک، اثربخشی نظارت بر ریسک به عنوان مقوله پیامدها در الگوی استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد انتخاب شدند. شکل شماره ۷ مدل بسط داده شده پیامدها را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۷ مدل بسط داده شده پیامدها

در نظریه پردازی بنیادی، تلفیق داده‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. در فرآیند پژوهش پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر آن‌ها نوبت به ارائه مدل، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی پژوهش می‌رسد. مدل پارادایمی پژوهش در شکل شماره ۸ ارائه شده است.

شکل شماره ۸ مدل پارادایمی پژوهش

۷. مدل اندازه گیری پژوهش

برای اعتبارسنجی مدل از تکنیک حداقل مربعات جزئی استفاده شد. نتایج حاصل از اجرای مدل در حالت تخمین استاندارد، جهت و شدت رابطه میان متغیرها را نشان می‌دهد. بخش بیرونی (مدل اندازه‌گیری) نشان می‌دهد گویه‌هایی که برای سنجش هر یک از عوامل اصلی در نظر گرفته شده، از اعتبار کافی برخوردار است. قدرت رابطه بین گویه‌ها با عوامل مربوط بوسیله بارعاملی و معناداری آن‌ها با آماره t مورد سنجش قرار می‌گیرد. نتایج مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری) در جدول شماره ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰ نتایج بخش بیرونی (مدل اندازه‌گیری)

آماره تی	بارعاملی	گویه‌ها
۳۷/۲۷۸	۰/۸۰۲	→ پاسخگویی به الزامات قانونی Q01
۲۸/۶۰۹	۰/۷۷۴	→ پاسخگویی به الزامات قانونی Q02
۲۷/۰۶۴	۰/۷۵۳	→ پاسخگویی به الزامات قانونی Q03
۲۹/۸۰۹	۰/۷۷۵	→ پاسخگویی به الزامات قانونی Q04
۲۷/۶۸	۰/۷۵۸	→ ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی Q05
۲۲/۸۱۲	۰/۷۲۵	→ ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی Q06
۳۳/۷۳۹	۰/۷۸۹	→ ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی Q07
۳۵/۳۷۴	۰/۷۹۶	→ مطابقت با استانداردهای حسابرسی Q09
۳۱/۰۵۳	۰/۷۷۰	→ ظرفیت‌های مدیریتی و نظارتی Q09
۲۹/۵۰۹	۰/۷۶۵	→ مطابقت با استانداردهای حسابرسی Q10
۳۲/۰۲۷	۰/۷۷۸	→ مطابقت با استانداردهای حسابرسی Q11
۲۴/۸۸۹	۰/۷۴۷	→ مطابقت با استانداردهای حسابرسی Q12
۲۹/۱۷۹	۰/۷۶۵	→ فرهنگ حسابرسی مستمر Q13
۳۵/۷۶۹	۰/۷۹۷	→ فرهنگ حسابرسی مستمر Q14
۲۵/۸۷۷	۰/۷۴۸	→ فرهنگ حسابرسی مستمر Q15
۲۵/۸۶۶	۰/۷۳۶	→ فرهنگ حسابرسی مستمر Q16
۲۴/۷۲۸	۰/۷۳۱	→ کاربست حسابرسی مستمر Q17
۲۶/۶۰۲	۰/۷۴۱	→ کاربست حسابرسی مستمر Q18
۲۴/۳۵	۰/۷۳۳	→ کاربست حسابرسی مستمر Q19
۲۷/۸۳۳	۰/۷۳۶	→ کاربست حسابرسی مستمر Q20

۳۱/۵۷	۰/۷۶۹	→ کاربست حسابرسی مستمر Q21
۲۳/۱۹۱	۰/۷۲۰	→ فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته Q22
۳۱/۶۱۵	۰/۷۷۵	→ فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته Q23
۳۱/۹۶۵	۰/۷۸۶	→ فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته Q24
۲۱/۳۹۴	۰/۷۲۰	→ فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته Q25
۲۹/۶۴۸	۰/۷۷۶	→ فناوری اطلاعات و سیستم‌های نرم‌افزاری پیشرفته Q26
۲۶/۴۱۴	۰/۷۴۳	→ ریسک مالی Q27
۳۲/۸۹۴	۰/۷۶۶	→ ریسک مالی Q28
۲۵/۵۷۱	۰/۷۳۴	→ ریسک مالی Q29
۳۵/۶۳۴	۰/۷۸۵	→ ریسک مالی Q30
۲۶/۳۱۲	۰/۷۴۸	→ ریسک مالی Q31
۲۶/۰۰۷	۰/۷۲۷	→ ریسک عملیاتی Q32
۲۵/۹۱۱	۰/۷۳۰	→ ریسک عملیاتی Q33
۳۲/۳۰۹	۰/۷۸۰	→ ریسک عملیاتی Q34
۲۸/۷۳۷	۰/۷۵۷	→ ریسک عملیاتی Q35
۲۷/۱۸۵	۰/۷۳۸	→ ریسک عملیاتی Q36
۳۰/۲۸	۰/۷۵۵	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q37
۲۹/۷۱۱	۰/۷۵۹	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q38
۲۴/۳۰۷	۰/۷۰۳	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q39
۲۷/۳۰۴	۰/۷۲۴	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q40
۲۵/۹۰۱	۰/۷۲۸	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q41
۲۶/۶۴۸	۰/۷۲۳	→ ارزیابی عملکرد حسابرسی مستمر Q42
۳۲/۹۰۹	۰/۷۷۲	→ بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت Q43
۲۵/۵۱۷	۰/۷۴۹	→ بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت Q44
۳۲/۸۲۵	۰/۷۷۷	→ بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت Q45
۲۴/۷۴۸	۰/۷۳۲	→ بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت Q46
۲۹/۹۴۲	۰/۷۷۳	→ بهبود کارایی و بهره‌وری شرکت Q47
۳۰/۳۸۵	۰/۷۴۶	→ کاهش ریسک Q48
۲۳/۷۸۳	۰/۷۰۳	→ کاهش ریسک Q49

۲۸/۴۰۵	۰/۷۴۶	→ کاهش ریسک Q50
۲۶/۳۷۵	۰/۷۲۱	→ کاهش ریسک Q51
۲۴/۱۴۲	۰/۷۲۴	→ کاهش ریسک Q52
۲۶/۳۹۷	۰/۷۲۵	→ کاهش ریسک Q53
۲۵/۳۸۴	۰/۷۳۳	→ کاهش ریسک Q54

مقادیر بارهای عاملی مشاهده شده بزرگتر از $0/6$ بدست آمده است و آماره t نیز بزرگتر از $1/96$ می‌باشد. بنابراین مدل بیرونی (اندازه‌گیری) مورد تایید می‌باشد.

۸. بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

پژوهش حاضر با هدف الگوی استقرار حساسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد است که با تجمیع و تحلیل ریسک‌های مختلف سازمانی، امکان شناسایی و مدیریت مؤثرتر تهدیدها و فرصت‌ها را فراهم می‌کند. پژوهش حاضر، با اتخاذ رویکردی عمل‌گرایانه و رویکرد آمیخته برای الگوی استقرار حساسی مستمر با رویکرد تجمیع ریسک: رویکرد داده بنیاد استفاده شده است، این پژوهش، از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند و انتخاب خبرگان برای بخش کیفی (شامل اساتید هیئت علمی دانشگاه‌ها و حسابران ارشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) طی سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۴ استفاده شده است. سپس با مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته با ۱۵ نفر از این خبرگان به گردآوری داده‌ها اقدام شده است. تعداد ۵۹۸ کد اولیه از متن مصاحبه‌ها، استخراج شدند با کدگذاری این مفاهیم، تعداد ۵۴ مقوله فرعی شناسایی شدند و با طبقه‌بندی این مقوله‌ها، در دسته‌های مشابه، تعداد ۱۱ مقوله اصلی، شناسایی شدند. سپس جامعه آماری برای بخش کمی پژوهش به تعداد ۱۳۰ نفر از حسابداران شناسایی و مشخصات جمعیت شناختی آنان را ارائه نموده است از این جامعه آماری، برای برآزش مدل پژوهش تهیه شده، با استفاده از پرسشنامه، نظر سنجی شده است. نتایج تکنیک حداقل مربعات جزئی، اعتبار مدل را به طور کامل تایید نموده است. بر اساس یافته‌های پژوهش شاخص‌های کاهش ریسک، ارزیابی عملکرد حساسی مستمر، فرهنگ حساسی و مطابقت با استانداردهای حساسی از نظر اولویت بندی، دارای بالاترین اولویت‌ها نسبت به سایر شاخص‌ها بودند. بر اساس مدل پژوهش، زنجیره روابط میان مقوله‌ها نشان می‌دهد که بنیان اولیه شکل‌گیری و

تقویت پدیده محوری یعنی کاربست حسابرسی مستمر را فراهم می‌کنند. نتایج این پژوهش منجر به بهبود کارایی حسابرسی و مدیریت ریسک، کاهش فاصله بین شناسایی و پاسخ به ریسک، افزایش شفافیت و پاسخگویی سازمانی، تلفیق رویکردهای کمی و کیفی در ارزیابی ریسک و ... می‌گردد. پژوهش‌های فنگ و ژانوی (۲۰۲۵) بنائی و طائی (۱۴۰۳)، و حسینی و همکاران (۱۴۰۴)، به چالش‌های ریسک‌های مالی و عملیاتی در فرآیندهای حسابرسی مستمر اشاره کرده‌اند. این ریسک‌ها شامل تهدیدات داخلی و خطرات به‌وجود آمده به دلیل استقلال حسابرسان است. به‌طور کلی، ریسک‌های مالی و عملیاتی در این پژوهش‌ها کاملاً با ریسک‌های مدیریت‌شده در حسابرسی مستمر هم‌راستا است. پژوهش‌های لی و نگوین (۲۰۲۱)، لویز و همکاران (۲۰۲۱)، کاهش ریسک حسابرسی از طریق به‌کارگیری برنامه‌های مدیریتی مبتنی بر هدف، باعث ارتقای کیفیت گزارش حسابرسی می‌شود و به‌طور کلی بر کاهش ریسک در حسابرسی مستمر تأکید دارند که با نتایج این تحقیق‌ها هم‌راستا است.

۹. پیشنهاد‌های پژوهش

نظام پیشنهاد‌های تحقیق حاضر در حوزه حسابرسی مستمر با تأکید بر رویکرد حسابرسی مستمر بر اساس نتایج تحقیق حاضر گردآوری و ارائه شده است. در این راستا به‌طور کلی در بخش پیشنهادها چارچوب مناسبی را محقق کند.

۱. به‌کارگیری تجزیه و تحلیل داده‌ها و هوش مصنوعی برای شبیه‌سازی سناریوها و پیش‌بینی تغییرات قانونی و مالی، استفاده از فناوری‌های تحلیلی و پیش‌بینی‌کننده می‌تواند ریسک عدم انطباق را کاهش دهد. به‌سازمان حسابرسی پیشنهاد می‌شود زیرساخت‌های لازم برای تحلیل پیش‌بینی‌کننده و مدل‌سازی سناریوهای قانونی را فراهم آورد. به حسابرسان پیشنهاد می‌شود از این ابزارها برای شناسایی زود هنگام ریسک‌های قانونی و اجرای اقدامات پیشگیرانه استفاده کنند.

۲. ایجاد داشبورد مرکزی برای نمایش آخرین تغییرات قانونی و مقرراتی، اهمیت دسترسی سریع و یکپارچه به اطلاعات قانونی را در بهبود کارایی نظارت و حسابرسی تأیید می‌کند. به‌سازمان حسابرسی پیشنهاد می‌شود این داشبورد را برای مدیران و حسابرسان طراحی کند تا بتوانند به‌سرعت نسبت به تغییرات واکنش نشان دهند. به حسابرسان پیشنهاد می‌شود از این ابزار برای پایش مستمر و به‌روزرسانی دانش مقرراتی خود استفاده کنند.

۳. تقویت حاکمیت داده‌ها مطابق با استانداردهای بین‌المللی، به سازمان حسابرسی پیشنهاد می‌شود چارچوب‌های حاکمیت داده را تدوین و اجرایی کند تا جمع‌آوری، پردازش و استفاده از داده‌ها با قوانین و استانداردها همسو باشد. به حساب‌برسان پیشنهاد می‌شود در تمامی مراحل تحلیل و گزارش‌دهی، اصول حاکمیت داده را رعایت کنند تا اعتبار نتایج حفظ شود.

۱۰. محدودیت‌ها و پیشنهادهای آتی

محدودیت داده‌ها و اطلاعات، یکی از محدودیت‌ها در این نوع پژوهش‌ها، است. بسیاری از سازمان‌ها ممکن است اطلاعات حساس و مالی خود را برای استفاده در تحقیقات علمی در دسترس قرار ندهند، به‌ویژه در شرایط رقابتی یا زمانی که داده‌ها مستقیماً بر اعتبار و شهرت سازمان‌ها تأثیرگذار هستند. به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود:

ارتباط میان رویکرد تجمع ریسک و عملکرد سازمانی: پژوهشگران می‌توانند به‌طور ویژه به بررسی تأثیر کاربرد در زمینه کاهش هزینه‌ها، بهبود کیفیت اطلاعات مالی، کاهش خطاها و تخلفات و ارتقای شفافیت در سازمان‌ها اهمیت داشته باشد.

گسترش دامنه مطالعات به صنایع مختلف: پژوهشگران آتی باید به بررسی و مقایسه شناسایی و تبیین عوامل کلیدی موثر بر استقرار حسابرسی مستمر با رویکرد تجمع ریسک در صنایع و سازمان‌های مختلف بپردازند. ممکن است این رویکرد در برخی صنایع مانند بانکداری یا بیمه به‌خوبی پذیرفته شود، اما در صنایع دیگر مانند تولید یا خدمات، چالش‌ها و محدودیت‌های متفاوتی وجود داشته باشد.

فهرست منابع

الف- منابع فارسی:

- ۱- انجمن حسابداری آمریکا، کمیته مسئول تدوین بیانیه‌های مفاهیم بنیادی حسابرسی. (۱۳۹۵). بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، ترجمه و تالیف: علی نیکخواه آزاد، سازمان حسابرسی، نشریه شماره ۱۲۱، چاپ سوم.
- ۲- حبیبی، رضا. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین خطر ذاتی کنترل در رویکرد حسابرسی مبتنی بر ریسک، فصلنامه علمی - پژوهشی حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۶، تابستان، ص ۱۰-۹.
- ۳- خطیری، محمد. (۱۳۷۸). موانع اجرای حسابرسی مبتنی بر ریسک در شرکتهایی که حساب‌برسان آنها عضو

جامعه حسابداران رسمی ایران میباشند، پایاننامه مقطع کارشناسیاریشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

۴- رئیسی، ایمان، کیوان، اسکندری، رشید الدین رجبی. (۱۴۰۰). حسابرسی مبتنی بر خطر در واحدهای

تجاری کوچک و متوسط، فصلنامه حسابرس، شماره ۶۵ خرداد و تیرماه، ۱۳۹۲، ص ۶۶-۷۴.

۵- ربیعی، محمد، سدیر، سلیم ظاهر. (۱۴۰۱). حسابرسی مستمر - مجله پژوهشهای جدید در مدیریت و حسابداری.

۶- عرب مازاریزی، محمد، مداحی، آزاده. (۱۳۸۸). حسابرسی مستمر: چیستی و چرایی. فصلنامه دانش حسابرسی، ۴۰-۱۹ (۲۹).

۷- عرب مازاریزی، محمد، پوریوسف، اعظم، شهری، مریم. (۱۳۸۷). حسابرسی مستمر در عصر فناوری اطلاعات، ماهنامه حسابدار، شمار ۱۹۴، اردیبهشت.

۸- علی میرزایی، مجتبی. (۱۳۹۲). حسابرسی با تاکید بر مدیریت خطر، پاسخ به نیازهای جوامع حرفه‌ای، فصلنامه حسابرس، شماره ۶۵، ص ۵۰-۵۲.

۹- مرادی، مهدی، (۱۴۰۲). حسابرسی مستمر، کشف یک مفهوم. مجله حسابرس، شماره ۳۵، از ۷۶ تا ۸.

۱۰- مرشدی پور، مریم، مومنی، علیرضا. (۱۳۹۵). آزمون ارزیابی ریسک حسابرسی تحت تاثیر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت ها. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۳، صص ۳۲۱-۳۰۹.

ب- منابع خارجی:

1-Abbott, L., Daugherty, j., Parker, S., and Peters, G. (2016). Internal Audit Quality and Financial Reporting Quality: The Joint Importanc Independence and Competence. Journal of Accounting Research, 54(1), 3-40.

2-Aas, K., Dimakos, X. K., & ksendal, A. (2007). Risk capital aggregation. Risk Management, 9, 82-107.

3.Andrade, A. C. R. D., Penha, R., Silva, L. F. D., Bizarrias, F. S., & Kniess, C. T. (2023). The adoption of technological tools in continuous audit projects. Revista de Administração da UFSM, 16(4), e5.

4-Alwi, M.. (2023). The Use of Continuous Audit to Improve the Effectiveness and Efficiency of Internal Audit Activities: A Practical Study of Distribution Sharia

Company in Indonesia. *IQTISHODUNA: Jurnal Ekonomi Islam*.
<https://doi.org/10.54471/iqtishoduna.v12i2.2007>.

5-Al-Tarawneh, A., Weshah, S., & Humeedat, M. (1414). The extent of external auditor relaying on internal auditor work under erp continuous auditing: The case of Jordan. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 10(1), 2-3.

6-Antonio, Lugoboni., Banco, Bpm., Nicola, Picchiotti., Andrea, Spuntarelli. (2021). Risk allocation with Shapley value in the risk aggregation framework. doi: 10.47473/2020RMM0086.

7-Asnaashari, H. , Daghani, R. , Sajadi, S. H. and Faghfour Maghrebi, Y. (2024). Investors' Information Processing Behavior: Management Disclosures' Fluency and Sentiment. *Interdisciplinary Journal of Management Studies*, 18(1), 145-159. doi: 10.22059/ijms.2024.363681.676110.

8-Azizkhani, M., Daghani, R., & Shailer, G. (2018). Audit firm tenure and audit quality in a constrained market. *The International Journal of Accounting*, 53(3), 167-182. <https://doi.org/10.1016/j.intacc.2018.07.002>

9-Barros, C., & Marques, R. P. (1411). Continuous Assurance for the Digital Transformation of internal auditing. *Journal of Information Systems Engineering and Management*, 9(2.)

10-Bao, C., Li, J., & Wu, D. (2022). Risk Matrix Aggregation: A General Framework. In *Risk Matrix: Rating Scheme Design and Risk Aggregation*. Singapore: Springer Nature Singapore.

11-Catia, Barros., Rui, Pedro, Marques. (2022). Continuous Assurance for the Digital Transformation of Internal Auditing. *Journal of Information Systems Engineering and Management*, doi: 10.55267/iadt.07.11681.

12-Codesso, M. M., da Silva, P. C., Vasarhelyi, M. A., & Lunkes, R. J. (2018). Continuous audit model: data integration framework. *Revista Contemporânea de Contabilidade*, 15(34), 144-157.

13-Coolican, H. (2023). Research Methods and Statistics in Psychology <https://doi.org/10.4324/9781315201009>.

14.-Chou, C. L. Y., Du, T., & Lai, V. S. (2007). Continuous auditing with a multi-agent system. *Decision Support Systems*, 42(4), 2274-2292.

15.-Chen, Y., Lin, L., & Wang, R.(2022). Risk aggregation under dependence uncertainty and an order constraint. *Insurance: Mathematics and Economics*, 102, 169-187.

16-Moon, D., & Krahel, J. P. (2020). Continuous risk monitoring and assessment: New component of continuous assurance. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 17(2), 173-200.

